Per Nordsletten

Taler av Per Nordsletten

Betraktninger over kirkeårets evangelietekster

Oversatt til norsk
Gamle stier · gamlestier.no

Per Nordsletten: *Taler av Per Nordsletten* (Betraktninger over kirkeårets evangelietekster).
Tekstene er frie fordi forfatterne døde for mer enn 70 år siden. Oversettelsene er eget arbeid.
Bibelsitatene er fra Norsk Bibel 88/07.
Boka kan leses, skrives ut og deles fritt. Den nyeste utgaven finnes alltid på gamlestier.no.
Utgave 25. november 2026.

Innhold

Palmesøndag 1
Langfredag 7
Første søndag etter påske 14
Andre søndag etter påske 19
Om Per Nordsletten 25

Palmesøndag

Betraktninger over kirkeårets evangelietekster, fra huspostillen «Kjæmp for Kronen» (Kristiania 1889), som ble skrevet av lekmenn.

> Blant dem som pleide å dra opp for å tilbe under høytiden, var det noen grekere. Disse kom da til Filip, som var fra Betsaida i Galilea, og ba ham og sa: Herre, vi vil gjerne se Jesus. Filip kommer og sier det til Andreas. Andreas og Filip går og sier det til Jesus. Men Jesus svarer dem og sier: Timen er kommet da Menneskesønnen skal bli herliggjort! Sannelig, sannelig sier jeg dere: Hvis ikke hvetekornet faller i jorden og dør, blir det bare det ene kornet. Men hvis det dør, bærer det mye frukt. Den som elsker sitt liv, skal miste det. Men den som hater sitt liv i denne verden, skal bevare det til evig liv. Den som vil tjene meg, han må følge meg. Der jeg er, der skal også min tjener være. Om noen tjener meg, ham skal Faderen ære. Nå er min sjel forferdet! Og hva skal jeg si? Far, frels meg fra denne time! Men nei, derfor er jeg jo kommet til denne time. Far, herliggjør ditt navn! Da kom det en røst fra himmelen: Jeg har herliggjort det, og jeg skal igjen herliggjøre det! Folkemengden som sto der og hørte det, sa da at det hadde tordnet. Andre sa: En engel talte til ham. Jesus svarte og sa: Ikke for min skyld kom denne røsten, men for deres skyld. Nå holdes dom over denne verden. Nå skal denne verdens fyrste kastes ut. Når jeg blir opphøyet fra jorden, skal jeg dra alle til meg. Dette sa han for å gi til kjenne hva slags død han skulle dø. (Joh 12,20–33)

Blant mye alvorlig og herlig i det avsnittet av Guds ord som er lest, står det et ord av Herren Jesus som nok må få enhver tenkende sjel til å stanse og tenke litt etter. Frelseren sier i vers 31: «Nå holdes dom over denne verden. Nå skal denne verdens fyrste kastes ut.» Her synes jeg at jeg må spørre: Har dommedag vært? Lærer ikke Guds ord at den skal komme? Ja, slik må jeg tenke og spørre når jeg hører disse ordene av Jesus.

Når jeg så tenker videre og forstår hva Frelseren egentlig mener med dette ordet, mister tanken min seg i lengden og bredden, høyden og dybden av Guds ufattelige kjærlighet til Adams falne slekt. Den dommen Frelseren taler om her, er den dommedagen som er holdt over ham. Ved fallet i Adam hadde menneskeslekten fortjent evig dom og død. Men i stedet for å la denne dommen fullbyrdes, ble det besluttet at Guds enbårne Sønn skulle bli menneske og ta dommen over seg i stedet for menneskene, i stedet for hele verden. Syndens,

djevelens og dødens rike skulle erobres, og et rike av nåde, frelse og salighet skulle opprettes.

Er det ikke en underlig dom som holdes over verden? Du som leser eller hører dette, har du for alvor tenkt over at Guds enbårne Sønn skal lide og dø i ditt sted, at Skaperen blir dømt og dør for sin skapning, at Dommeren blir dømt og dør i forbryterens sted? Har du ikke tenkt på dette før, kjære sjel, så er det nå på tide at du gjør det. La oss da nå i denne stund prøve å tenke over Kristi rike: først riket og så undersåttene.

I en gammel salme har et av Kristi rikes barn sunget: «Det var en ganske underlig strid der døden og livet strede.» Av alle under er visst ikke noe så stort som dette, at den hellige og rettferdige Gud har gitt sin enbårne Sønn i døden for å redde oss fra døden.

Tenk deg nå, kjære sjel, at du hadde en nabo som hadde gjort deg riktig mye vondt på alle mulige måter. Så kom denne naboen til å bryte landets lover og ble dømt til døden. Hadde du da en eneste sønn, ville du ta denne sønnen din og la ham gå i døden i naboens sted? Stans nå litt og tenk over at nettopp dette har Gud gjort overfor deg.

Ta deg en liten stund og se på hvordan denne dommen ble fullbyrdet. Gå inn i Getsemane den natten og se Guds enbårne Sønn ligge på sitt ansikt og gråte, be og svette blod. Det står i teksten vår: «Nå skal denne verdens fyrste kastes ut.» Men se hvilken kamp som måtte til for å få ham ut! Følg så Guds enbårne Sønn videre i lidelsen hans, og se hvordan himmel og jord, Gud, mennesker og djevler angriper ham i kampen. Se hvordan han blir spottet, spyttet på, slått, hudstrøket, tornekront og hengt på korset som den mest forbannede misgjerningsmann, der hjertet hans til slutt brister.

Slik ble dommen fullbyrdet på ham, men slik vant han også seier og kastet djevelen ut. Andre krigere vinner seier ved å drepe fienden sin, men han vant seier ved selv å bli drept. Men nå var også synden sonet og misgjerningene forsonet, og nådens og frelsens rike var opprettet. Nå lyder budskapet: «Kom, for nå er alt ferdig!»

Nå sendes bud den ganske jord,
det dyre store korsets ord,
at syndere annammes.

Ja, slik ble riket grunnlagt. Men la oss nå se litt på undersåttene.

Videre står det i teksten: «Når jeg blir opphøyet fra jorden, skal jeg dra alle til meg.» Nå som syndens, djevelens og dødens makt var beseiret og det var blitt mulig å bli fri fra den, skulle en tro at en måtte få se en folkebevegelse uten like. En skulle tro at unge og gamle, rike og fattige, menn og kvinner skyndte seg av sted i flokk og følge, med raske skritt, til dette riket, til Jesu favn og fang. Å ja, det var det rimeligste, og det motsatte er fortvilet urimelig.

Og likevel – hvordan er det midt i kristenheten, midt i Norges land, og hvordan er det med deg som leser eller hører dette? Menneskene vandrer og myldrer overalt, men i hvilket rike, på hvilken vei, mot hvilket mål? Å, vid er den porten og bred er den veien som fører til fortapelsen, og mange er de som går der. Kanskje er også du som leser eller hører dette, blant dem.

Du ble tatt opp i Jesu rike i den hellige dåp. Da du ble noen år gammel, begynte du å lære å lese. Jeg vet ikke om du har eller har hatt en mor som ber, en mor som på sine knær har lagt deg inn til Guds hjerte i bønn. Det er ille hvis du ikke har det, og det blir forferdelig for den mor og far som har forsømt det.

Men du gikk likevel på skole, hørte og lærte noe om Jesus, og så forberedte presten deg til konfirmasjonen. Så kom den dagen da du på dine knær avla løftet, og både Gud, djevler og mennesker så og hørte det: Du ville forsake synden og djevelen og helt tilhøre Jesus, være og bli i hans rike – en lønn for hans smerte.

Men hvordan har det gått med deg siden den gangen, kjære sjel? Kanskje ligger det mange år imellom. Å, stans nå i dag og spør deg selv: «I hvilket rike er jeg?» Jesus sier i teksten at denne verdens fyrste skal kastes ut. Men det er så mange som kaster Jesus ut av hjertet sitt og tar djevelen inn. Kanskje har også du gjort det. Du synes kanskje at dette er grovt og forferdelig, og det er sant, det er det. Men det mest forferdelige er at slik er det med de fleste som bærer det kristne navnet, og kanskje er du en av dem.

Du behøver ikke være en grov forbryter for å være det. Husk de ti jomfruene som hadde gått ut fra den store verdensmengden: Fem av dem fikk himmeldøren stengt for seg. Husk også at det ikke bare var de som ble borte fra bryllupet på grunn av handelen sin, oksene sine og hustruen sin, som gikk glipp av det. Også blant dem som kom, ble én kastet ut fordi han ikke hadde tatt på seg bryllupsklærne.

Slik møter menneskene Jesu Kristi blødende kjærlighet, tross alt han gjør ved sin Ånd og sitt ord for å dra alle til seg. Hvor ofte har han ikke prøvd å dra deg! Hvor ofte har ikke hans Ånd banket på hjertet ditt! Å, min medforløste venn! Stans litt og se på Jesus, martyren som lider for din skyld. Hør hvor ømt han ber deg: «Kjære sjel, bli lønnen for min smerte!» Har du ennå mot til å stå hans kall imot?

I begynnelsen av teksten vår fortelles det at det var noen grekere som ba Filip om å få se Jesus, og de fikk ønsket sitt oppfylt. Men da Jesus så og hørte det, sa han blant annet: «Hvis ikke hvetekornet faller i jorden og dør, blir det bare det ene kornet. Men hvis det dør, bærer det mye frukt» osv.

Jesu hjerte ble fylt av glede over at disse grekerne, disse hedningene, spurte etter ham. Han sa: «Timen er kommet da Menneskesønnen skal bli herliggjort!» Men han skjulte heller ikke for dem hva som var hans rikes vesen, hva som var og er en uforanderlig lov i hans rike, nemlig å dø, å miste sitt liv.

Fordi Kristus var så ringe, har han vært til anstøt, og det er han fremdeles. Hvis han var rik og stor i denne verden og delte ut mange penger, rikdom og ære, da ville mange komme til ham – og komme for alvor også.

Men når han er slik som Jesaja sier, «en smertenes mann», da vil en ikke ha ham. Og når det er som han sier i teksten, at den som vil komme inn i hans rike, må hate og miste sitt eget liv, da sier de fleste nå som før: «Vi vil ikke at denne mannen skal være konge over oss!» Og en av disse er kanskje også du.

Kanskje har du kjent, og kjenner ennå, hvordan Guds Ånd drar i hjertet ditt. Du mangler fred og er ofte full av misnøye og angst, men du mangler mot til å ta

Kristi vanære på deg. Satan og fornuften din får deg til å tro at vilkårene er for harde å gå inn på, og sett fra én side er ikke det noe rart.

I teksten som er lest, ser vi at Kristus selv var forferdet over den timen, den lidelsen han gikk i møte. Men da vendte han seg straks i bønn til sin Far. Det er ikke rart om du skjelver for lidelsen, trengselen og vanæren. Men nå må du huske at enten må du gå inn i riket her etter rikets lover, eller så må du oppgi enhver tanke på frelse.

Du må ha det klart for deg at for hvert skritt du går, kommer du nærmere og nærmere de fordømtes evige natt. Det finnes ingen mellomvei. Enten må du i ånd og sannhet la Herren få omvende deg, slik at du tar imot nåden hans og får lyst og kraft til å følge ham som hans disippel og bære korset ditt etter ham den tiden du skal ferdes her nede, og så i evighet få leve med ham i hans kjærlighets rike. Eller også kan du la dette være og leve med verden, enten den religiøse og egenrettferdige eller den åpenbart ugudelige verden, og så gå evig fortapt.

Men, kjære sjel, du har lenge nok stått imot Jesu dragning på hjertet ditt, du har lenge nok stått imot hans Ånd. Å, fly nå i inderlig bønn til hans favn, la ham få lov til å dra deg til seg! Han vil ikke straffe deg for syndene dine, nei, han har selv båret straffen din og tålt pinene dine. Husk at teksten sier at nå holdes dom over denne verden, og apostelen legger til at dette sa han for å gi til kjenne hva slags død han skulle dø.

Er du så lykkelig at du har tatt dommen i Guds hellige lov inn over deg? Ser du og erkjenner du levende at du er redningsløst fortapt i deg selv, både med dine beste og dine verste gjerninger? Og er det blitt din fulle og alvorlige beslutning å si: «Det får koste hva det vil, det får gå med alt i verden som det vil, nå vil jeg fly og redde min sjel»?

Å, skynd deg da inn i Jesu armer, så heslig, elendig, jammerlig, fattig, blind og naken som du er! Han vil ta imot deg med den kjærlighet som bare han har, og han og alle engler og alle salige vil glede seg over deg. Han tok dommen over seg for å kunne frikjenne deg, og når Dommeren frivillig er død i forbryterens sted, må forbryteren være fri. Dette må du tro enfoldig og barnlig, tross alle Satans og fornuftens innvendinger.

Men så må du huske at nå skal hvetekornet dø, nå skal du begynne å miste livet ditt. Kanskje er du en sjel som det har gått slik med: Da du ble vakt og for alvor begynte å søke Herren, fikk du mange glade følelser, noen av dem svært sterke. Du sang og var glad hele dagen. Du sang:

Aldri jeg mere på verden vil tenke,
himlen, kun himlen jeg lenges å se osv.

Eller du sang:

Bort, verden, fra mitt sinn og øye osv.

Men etter kortere eller lengre tid er disse salige, deilige følelsene blitt mindre. Ja, det kan hende at du synes de er helt borte, og til din store forskrekkelse kjenner du kulde, treghet og ulyst til bønn, og Guds ord har ingen liflig smak lenger. Hva tenker du da? Du tenker kanskje: Nei, det er ikke rett med meg! Enten er jeg kommet bort fra Gud igjen, eller så har jeg aldri vært i samfunn med ham. Jeg er nok ikke vakt, langt mindre virkelig omvendt.

Du forstår ikke, kjære sjel, at nå skal hvetekornet dø, nå skal du begynne å miste livet ditt. Da du begynte å søke din sjels frelse, tenkte du at du skulle bli en nokså bra kristen, og at det skulle bli bedre og bedre. Du tenkte at du skulle bli flink til å be, flink til å tro, flink til å elske og stride, kanskje flink til å be og preke, slik at andre kunne høre at det var litt skikk på det også. Men akk! Nå ligger alle planene og forhåpningene dine knust, og du sitter på ruinene og gråter fordi du skal miste livet ditt, skal dø.

Enten du forstår det eller ikke, gråter du hovedsakelig fordi Herren ydmyker deg, gjør deg ringe og fattig i deg selv og døder din egenrettferdighet, ditt hovmod, din egenvilje og egensindighet, og fordi han vil prøve å overbevise deg om at du må bli frelst av nåde. Du mener at du visste det fra før, at du blir frelst av nåde. Du har talt om det, lest om det, hørt og sunget om det, og du har ment at du har trodd det.

Men nå lar Herren deg få kjenne det i praksis. Du har ikke trodd eller tenkt at du var så ugudelig, så ond, så fortapt og elendig som du nå ser at du er. Nå er du verre enn du noen gang har vært. Hjertet ditt er så bunnløst ondt at det er umulig å fortelle det til noen.

Ja, kjære sjel, slik må det gå. Det er Herren, din trofaste Frelser, som fører deg slik. Det er lyset fra Guds Ånd som skinner inn i mørket i hjertet ditt, og du lærer i noen grad å kjenne deg selv. Dette er et bevis på at Guds Ånd bor i hjertet ditt, at du er Guds barn.

Nå begynner du kanskje å forstå hva Paulus mener når han sier i Rom 4,5: «Den derimot som ikke har gjerninger, men tror på ham som rettferdiggjør den ugudelige, han får sin tro tilregnet som rettferdighet.» Du kommer kanskje til å tenke på det Johannes sier, at «om hjertet fordømmer deg, så er Gud større enn ditt hjerte» (1 Joh 3,20). Din eneste hjelp og redning blir at «Jesu Kristi, hans Sønns blod renser deg fra all synd» (1 Joh 1,7).

Du spør kanskje: «Men tør jeg, som er slik, tro dette og ta til meg den trøst at Jesus er min, at jeg er et Guds barn?» Ja, kjære sjel, det er du og alle dine like som tør tro. For det er ikke de friske som trenger lege, men de som har ondt (Matt 9,12). Og særlig du, som kanskje synes du er den elendigste av alle, har rett til å tro det.

Men det er ikke bare på denne måten hvetekornet skal dø, ikke bare på denne måten du skal miste livet ditt. Du skal kanskje bli foraktet, spottet og lide vondt av andre mennesker. Du skal kanskje også bli fattig her i tiden. Ønskene og forhåpningene dine blir kanskje knust, og det blir mørkere, tyngre og trangere. Ja, du skal miste livet ditt også på denne måten. Er du kanskje syk og tør ikke lenger håpe å bli frisk her nede? Du skal miste alt.

Men dette skjer for at troen din skal renses og styrkes gjennom anfektelser, for at bønnen din skal bli inderligere gjennom nød og prøvelser, og for at sinnet og ånden din gjennom spott, tap og trengsel skal dras bort fra jorden og vendes mer og mer mot det himmelske hjemmet.

Og når du gruer deg, vrir og vånder deg for trengslene, så husk at det står i teksten at også Jesus var forferdet over sin lidelses time. Husk at han er prøvd

i alt. Han har selv lidd og er blitt fristet, for å kunne komme dem til hjelp som blir fristet. Han knuser ikke et knekket siv.

Men følg hans eksempel i fristelsen. Han vendte seg til sin Far i bønn, og Faderen svarte at han skulle herliggjøre ham, men nettopp gjennom lidelse. Og husk til slutt én ting til: Den nåværende tids lidelser er ikke for noe å regne mot den herlighet som skal åpenbares på deg. Om noen dager eller år er du hjemme og får sitte hos din Jesus i hans herlighet.

Nå, kjære sjel som har hørt eller lest dette: Er du i samfunn med Jesus, hans undersått, hans barn? Å, er du ikke det, så skynd deg og redd sjelen din! Amen.

Langfredag

Tekst: lidelseshistorien

Jesus dør, og jorden ryster;
O mitt hjerte, skjelv du da!
Dør da hen, I syndelyster,
Dør, og driver langt herfra!
For nå døde *Gud og mann*
For den onde lyst, som rant
Opp hos oss fra Adams tide,
Derav all den dødsens kvide.

Jesus, jeg din død begræder,
For jeg dertil årsak gav,
I din død jeg meg dog glæder,
Ja, mitt støv udi min grav;
For mitt liv er i din død,
Og, da den ditt hjerte brøt,
Din den søte nådekilde
Meg til liv oppbriste ville.

O min Jesus, gid jeg kunne,
Jesus, gid jeg kunne dog
Dø med samme ord i munne,
Hvormed du din avskjed tok!
Bøy, o bøy ditt hode ned
Til meg udi dødens sved,
At min sjel ditt kyss må nyte,
Når jeg skal min ånd utgyte.

Det har lenge vært vanlig, og er det fremdeles, å minnes og omtale store menn og gjerningene deres. Man reiser statuer til ære for dem og gir ut levnetsskildringer som forteller hvor store og bemerkelsesverdige de var. Man feirer enkelte merkedager som hele nasjonen tar del i; slik feires 17. mai i Norge og 4. juli i Nord-Amerika som store nasjonalfester.

Men det finnes *én manns* gjerninger, og beretningen om dem, som en hel del av det norske folk har lett for å glemme – ja, sørgelig lett for å glemme. Det er den mannen som lidelseshistorien vi har lest, forteller om: Jesus Kristus. Ingen har

gjort gjerninger som han, og ingens gjerninger har så stor betydning for hvert eneste menneske som hans. Likevel glemmer de aller fleste hans gjerning i svart utakknemlighet. Og når noen i det ytre ser ut til å huske ham og bekjenner ham med munnen, er det for de fleste bare hykleri og snakk.

I dag, på denne langfredagen, er vi samlet for å minnes hans lidelse og død. Fra lidelseshistorien vi har lest, vil vi da særlig tenke over dette utropet fra Pilatus: «Se hvilket menneske!»[1] Og vi vil prøve å bruke det som et syndespeil og et nådespeil.

Hører til, I høye himle,
Hører til, I englekor!
Hører, o I folk, som vrimle
Og på jorderike bor!
Hører hver, som høre kan,
Hver, som sans har og forstand,
Alt det, som har ånd og øre,
Lave seg nå til å høre!

Slik synger vi i en gammel pasjonssalme som særlig taler om da Jesus gikk sin lidelse og død i møte. Ja, dette burde vi sannelig høre. Ingenting viser oss så alvorlig og i slik forferdelig storhet hva synden er, som Jesu lidelse og død. Gud kunne ha skapt en verden, ja, tusen verdener fulle av gull til å betale synden med. Men nei, det var altfor lite; det ville ikke ha hjulpet en eneste sjel, langt mindre hele verden. Ingenting annet enn Guds enbårne Sønn, sann Gud, var tilstrekkelig. Og så ble han sant menneske for å kunne lide og dø i menneskers sted.

La oss da prøve å følge ham på denne veien når han i kveldsstillheten vandrer ut til Getsemane. Når vi kommer inn dit, ser vi at han snart ligger på sitt ansikt, snart skjelver og bever. Og når vi ser på ham en liten stund, ser vi hvordan blodsvetten drypper fra ansiktet hans.

Her må du som leser eller hører dette, stanse og spørre: Er dette Guds enbårne Sønn, ved hvem alt er blitt til, og uten hvem ikke noe er blitt til av alt som er blitt til? Er dette han som nylig bare med sitt ord kunne befale den blinde å se, den døve å høre, den halte og lamme å springe og den døde å reise seg fra gravens kalde skjød? Er dette han som himmelens hærskarer faller ned på sitt ansikt for og skjuler seg for?

Stå nå stille og hør, kjære sjel: Guds enbårne, som lider og kjemper, vender seg i bønn til sin himmelske Far «med sterkt skrik og tårer» (Hebr 5,7). Men himmelen er som en marmorhvelving over ham, og farshjertet som kobberporter. Fra vår arme jord roper Guds enbårne til ham som på et øyeblikk kunne rulle himmel og jord sammen og knuse alle verdensrom med sin mektige arm. Men det er «hevnens dag i himlene»; han må igjennom. Å, se hvilket menneske! Og se da hva synden er for noe.

Du som ennå aldri har tenkt alvorlig over hva synden er, og hva dine synder er, kom nå hit og se Guds enbårne, hvordan han lider, strider, svetter og ber –

[1] NB: «Se det mennesket!» (Joh 19,5).

alt for din skyld. Her kan vi sannelig bruke dette ordet fra Klagesangene: «Sku og se om det finnes en smerte lik den smerten som er voldt meg» (Klag 1,12).

Å, kjære sjel, kanskje er du ung. Kanskje har du nylig knelt ved Herrens alter og lovet å forsake synden og være en lønn for Jesu smerte. Men kanskje har du glemt det og latt syndens og verdens fristelser igjen få makt over deg. Å, kjære unge venn, kom nå til Getsemane og se Guds enbårne vri seg der, og husk at det er dine synder som gjør det.

Ja, kom, både unge og gamle syndere, og still dere omkring ham! Og mens dere står der, kommer en væpnet skare, og blant dem en disippel som nærmer seg for å kysse ham og med dette kysset overgi ham i fiendenes hender. Kanskje har du som hører dette, for lenge siden solgt din Frelser for jordisk vinning, ære eller en eller annen fordel. Hjertet ditt henger fast ved det jordiske, men i det ytre trenger du deg likevel inn i disippelflokken. Aldri er det gjort en mer skrekkelig og skjendig handel enn denne – og kanskje har du nå gjort den samme.

Hvor mange har ikke vært alvorlig grepet av Guds ord, er blitt vakt og omvendt til Gud, og har likevel latt djevelen og sitt eget kjød overtale seg til å gifte seg med en vantro! De gjør det enten for å følge og tilfredsstille kjødets lyst eller for å vinne jordisk ære og herlighet. Det er ikke noe annet enn å selge sin Frelser, slik Judas gjorde.

Guds ord sier: «Vennskap med verden er fiendskap mot Gud» (Jak 4,4), og videre: «Hva samfunn har en troende med en vantro?» og «hva samfunn har lys med mørke?» (2 Kor 6,15.14). Å, hvor mange er ikke blitt ulykkelige fordi de har gjort denne handelen!

Når vi nå følger Jesus videre, ser vi ham bli grepet, spottet, slått, spyttet på og dømt til døden av yppersteprestene og Rådet. Vi ser ham stilt for Pilatus for å bli hudstrøket, tornekronet og dømt til å korsfestes. Å, se, kjære sjel, hvilket menneske! Og se hvor stor og skrekkelig synden er – ja, din synd. For du må sannelig synge med Brorson:

Jesus, i kjærlighet uten all ende,
Jeg var jo med dem, som sloge deg blå,
Min urettferdighet gav dem i hende,
Hvormed de skulle deg slite og slå.

Men så samler vi oss der borte ved korset som Guds enbårne blir hengt på. Jeg synes hammerslagene som nagler ham til korsets tre, måtte gjenlyde som tordenslag i samvittigheten din når du tenker på at det skjer for din skyld. Og det første han gjør når han kommer opp dit, er å be for sine fiender. Kanskje har du vært hans fiende og er det fremdeles. Å, om denne bønnen kunne bøye hjertet ditt!

Du hører ham videre rope: «Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg?» (Matt 27,46), og til slutt bøye sitt hode, blekne, blåne, briste og dø. Å, se hvilket menneske!

William Hanna forteller i boka «Langfredag» at mange av de største engelske og amerikanske legene hevder at Jesu hjerte brast eller revnet av smerte. De sier at blodet nødvendigvis må ha kommet ut i hjerteposen og skilt seg der; ellers kunne det ikke ha rent ut både blod og vann da de stakk ham i siden. Med dette

ser også ordene i Salme 69 ut til å stemme, der det heter i vers 21: «Spott har brutt mitt hjerte» (Sal 69,21).

Ja, kjære sjel, når vi i dag igjen feirer denne dagen til minne om hans lidelse og død, så still deg ved korset. Betrakt hans tornekronte hode, hans ansikt som de spyttet på, og hans slagne kinn, hans hudflettede legeme, hans gjennomborede hender og føtter, hans gjennomstukne side og hjerte. Og når du står der og ser på dette, så husk: Alt dette har dine synder gjort.

Tornekronen, som deg stinger,
Opp udi min lystgård rant,
Og min egen udydsfinger
Disse tornekvister bandt, Jeg dem veldig trykte inn
Med et ondt, halsstarrig sinn.
For hva ondt i hu meg rinner,
Drypper blod på dine kinner.

Stå dog stille, akter nøye,
Alle I, som går omkring;
Merker dog, om noe øye
I den hele verdens ring
Haver skuet slik en mann,
Full av Herrens vredes brann,
Der han hang og bar vår pine,
Såregjort for synder mine.

Og mens vi nå står her i dag, kjære sjel, og ser dette mennesket, og du tenker tilbake på ditt liv, på de år «du har i verden levet», vil jeg spørre deg: Synes du at livet ditt stemmer med hans lidelse og blodige død? Du er skapt i hans bilde, kjøpt med hans blod, døpt til hans barn og oppdratt i et land der evangeliet om Guds Lam, som bar dine synder, møtte deg i barndommen. Og kanskje har du hatt, eller har, en far eller mor som ber, og som på sine knær har lagt deg fram ved korsets fot i brennende bønner og tårer.

Å, min venn, kanskje har du forkastet alt og glemt alt, og nå korsfester du daglig Guds enbårne med livet ditt, tråkker hans blod ned og tramper på tårene til din far eller mor som har sovnet inn.

Og enda én ting vil jeg spørre deg om: Har du mot til å fortsette livet ditt på denne måten? Skal det som skjedde denne dagen, ennå være forgjeves og uten frukt for deg? Vil du ennå lukke ditt hjerte for den lidende, korsfestede, blødende, døende Frelser? Å, min venn, det kan snart være den siste langfredagen du lever i nådens tid! Neste gang kan det være at hans blod må rope om hevn over deg. Kast deg derfor ned ved korset nå i dag, omfavn disse gjennomnaglede føttene og si:

Min Jesus, du er såret
For mine synder så,
Jeg burde have båret
Den straff, som på deg lå.
Se hit! her står jeg arme,

Fordømt til vredens ris, –
Deg over meg forbarme,
Ditt nådeglimt meg vis!

Å, om Gud ville gi deg nåde til det, min venn! Da ville denne langfredagen bli en velsignet dag for deg – og for en glede det ville bli for Jesus og alle engler og salige!

Men er minnet om Jesu lidelse et syndespeil for oss, så er det sannelig også et nådespeil, der Guds kjærlighet til syndere åpenbarer seg mer enn noe annet sted.

Hvor underlig er denne straffes byrde!
For sine får avlives sjelens hyrde,
All skyld og straff i stedet for oss alle
Må Gud betale.
O kjærlighet, som stor er overmåte
Og haver styrtet deg i denne våde!
Jeg levde her i verdens lyst og glæde,
Og du må græde.

Å ja! Høylovet være Herren, vår frelses Gud! For:

Denne sak er uten like,
Vår fornuft ei fatte kan,
Hvordan Gud av himmerike
Ville blive dødens mann;
Kjærlighet seg gjorde hård,
Aktet intet blodig sår,
Ingen marter, ingen smerte
Kunne skrekke Jesu hjerte.

Og kom nå, alle elendige, fortapte, fredløse, blødende, syke, undertrykte og beklemte sjeler: Her er bot for alle smerter, legedom for alle hjerter.

Ser den milde sjelehyrde
Brenne utav kjærlighet!
Han seg later gjerne myrde
Og i graven legge ned;
Kan han kun vår frelse få,
Ja, så vil han gjerne gå
Gjennom helvedes ve og svie
Og til alt tålmodig tie.

Ja, her er nåde over nåde. Når skaperen dør for sin skapning, når kongen betaler sin undersåtts skyld, og når dommeren dør i forbryterens sted, da må det vel være som apostelen sier: «Jesu Kristi, hans Sønns blod renser fra all synd» (1 Joh 1,7).

Jesus ble korsfestet helt nær jorden, slik at du som kryper i støvet for dine synder, i det minste skulle kunne nå å omfavne føttene hans. De stakk en svamp dyppet i eddik på en isopstilk, og med den nådde de munnen hans. Isopen var en plante som vokste der omkring Golgata, og stilken var ikke mer enn omtrent

18 tommer (knapt en halv meter) lang. Synes du da, kjære sjel, at du ikke når føttene hans med troens korte hånd, så når du likevel hans gjennomborede hjerte med dine sukk og tårer.

Barabbas, som var en røver og morder, blir gitt fri, mens Jesus, som var uskyldig, blir korsfestet og dør. Også dette hadde Gud i sin visdom ordnet slik. Det skulle vise at ingen har så stor synd at han ikke kan få den forlatt og bli fri ved å vende seg til Herren Jesus. Røveren på korset var den første som fikk høste «druene på kne» – alt for å vise at den dagen en ugudelig vender om, skal han få leve; han skal leve og ikke dø, og ingen av hans synder skal lenger bli husket.

Derfor, kjære sjel, du som i hjerte og sinn lengter etter å smake den søte foreningen med Jesus, still deg nå ved korset og betrakt din Frelser: Alt han led og alt han gjorde, skal til sjelebot deg vorde. Det er gjort i ditt sted, for din skyld, til din frelse. Hvert sukk fra hjertet hans og alt annet han ba, er for din skyld. Og når du er så elendig at du ikke kan be, og så beklemt at du knapt kan sukke, da gjelder likevel hans «sterke skrik og tårer».

Når du er hard, sløv og kald og ikke kan angre eller bli ydmyket, så ligger han i Getsemane på sitt ansikt, vrir seg i følelsen av dine synder og svetter blod. Når du i heten av trengsler og prøvelser synes å gå til grunne og ikke ser noen redning, så har han seiret. Han har jo «selv lidd og er blitt fristet», for at han «kan komme dem til hjelp som blir fristet» (Hebr 2,18).

Når dine beste venner viser seg kalde i nødens stund og trekker seg tilbake, så er han blitt solgt av en av sine egne, fornektet av en annen og forlatt av alle – alt for at han kan hjelpe deg.

Når andre sprer falske rykter om deg og feller kalde, ukjærlige dommer over deg, når dine velmente handlinger blir oppfattet galt og ondt, når du blir hatet, baktalt, dømt og spottet – ja, så ble han utsatt for alt dette, for at du skulle få kraft til å lide og tåle. Og når kjødet ditt frister deg til å synde under slike omstendigheter, da har han sonet alt dette med sin lidelse.

«Ham som ikke visste av synd, har Gud gjort til synd for oss» (2 Kor 5,21), altså til vår synd. Derfor kan han også si i det øyeblikket hjertet brister på korset: «Det er fullbrakt!» (Joh 19,30).

Kom kun du, som sukker under
Lovens trussel, matt og trett!
Kan du ei av Jesu vunder
Fatte enn hans mening rett?
Sannelig, han bar din smerte.
Så er du jo fri, mitt hjerte.

Om du var aldri så fattig og skyldte aldri så mye, kjære sjel, ville du vel likevel tro at gjelden var betalt når en annen hadde betalt alt for deg. Hvorfor vil du da ikke tro at Gud er like pålitelig som et menneske? Du må ikke bedrøve og vanære Gud ved ikke å tro hans ord. Jesus har naglet skyldbrevet som var mot deg, fast til korset; så sier hans ord.

Det er noe underlig med denne langfredagen: Nå samler alle Jesu venner seg om korset, fra alle land og verdens fire hjørner – og det er tross alt ingen liten skare. Og selv om vi bekjenner og gråter over våre synder der, vil vi likevel

framfor alt prise og opphøye Lammet som ble slaktet for oss. Det vant seier og er nå vår frelses høvding, som skal «føre mange barn til herlighet» (Hebr 2,10). Og mellom langfredag og påskedag er det ikke langt. Om vi også en liten stund må bli bedrøvet i mange slags fristelser, skal vi likevel snart synge vår påskesang hjemme hos ham i evighet.

Og nå, du som leser eller hører dette: Er du blant dem som skal møtes der? Når vi står frelste og salige for hans trone i de lange, vide kjortlene med seierens palmer, da skal det hete om oss: «Se hvilket menneske!» Se denne, som på jorden var en fattig syndeorm, nå lik sin herliggjorte Frelser. Å, dyrekjøpte sjeler, la oss møtes der! Amen.

Første søndag etter påske

> Mens de talte om dette, sto han selv midt iblant dem og sa til dem: Fred være med dere! Men de ble forferdet og fylt av frykt, og trodde det var en ånd de så. Han sa til dem: Hvorfor er dere forferdet? Hvorfor stiger tvilende tanker opp i hjertene deres? Se mine hender og mine føtter, at det er meg selv! Rør ved meg og se! For en ånd har ikke kjøtt og ben, slik dere ser at jeg har. Og da han hadde sagt dette, viste han dem sine hender og sine føtter. Men da de ennå ikke trodde for glede, og undret seg, sa han til dem: Har dere noe å spise her? De ga ham da et stykke stekt fisk og noe av en honningkake. Og han tok det og spiste det mens de så på. (Luk 24,36–43)

Det dette evangeliet forteller om, skjedde påskedag om kvelden. De to disiplene som Jesus hadde åpenbart seg for i Emmaus, var da kommet tilbake til Jerusalem og inn til de elleve. Så begynte de å fortelle hva de hadde hørt og sett, både det ene og det andre – slik sjeler gjør den dag i dag når de elsker Herren Jesus og han er blitt hjertets skatt og del. Og mens de talte slik sammen, sto han midt iblant dem. Han åpenbarte seg for dem; hjertet hans var så fullt av kjærlighet at han ikke kunne holde seg tilbake.

Det gikk med ham som med Josef i Egypt. Da brødrene var samlet om ham, brøt han ut og sa: «Jeg er Josef, deres bror.» Forskjellen var bare at Jesu kjærlighet var så mye større enn Josefs som han selv er større enn Josef.

Ja, Gud være lovet: Den dag i dag er det mang en bedrøvet, redd, forsagt og motløs sjel som har fått erfare dette. Om den var aldri så trykket og nedslått, fikk den møte noen den kunne åpne hjertet sitt for. Og når de fikk tale sammen om ham, sin beste venn, talte de ofte sammen til «hjertet brant i dem». De fikk erfare hans hilsen om «nåde og fred».

Vi vil da i denne stunden prøve å tale litt om den sanne freden: først hvordan en får den, og så hvordan den blir bevart.

Bare den som eier virkelig fred, kan være virkelig lykkelig. Den som har litt livserfaring og menneskekunnskap, vet at så lenge et menneske mangler fred, mangler det alltid den sanne lykken. Og når det eier fred, er det alltid lykkelig, selv midt i all ulykke. Likevel ser en at de fleste mennesker er uten sann fred, fordi de søker freden sin «i mange ting som ikke kan fornøye». De søker den i jordiske og forgjengelige ting.

Det er nok også mange mennesker som har en slags fred, en fryktelig kald ro, fordi de sover i synden. De er så opptatt av det jordiske og forgjengelige at de

nesten ikke har en tanke på at de har en udødelig sjel, som om svært kort tid skal stilles fram for Guds hellige dom. Men særlig de egenrettferdige og selvfromme er som regel bundet i den tryggeste og farligste freden. Det går vel knapt an å beskrive alle de måtene, snarene og garnene som djevelen og fornuften bruker for å dysse dem inn i falsk fred, forherde hjertet deres og forskanse det.

Det har ofte vært bittert for meg å møte slike mennesker, selv ved sykesengen og på dødsleiet, og ofte virker det nytteløst å prøve å vise dem hvor grufullt de er bedratt. Kjære sjel, du som leser eller hører dette, la meg få spørre deg: Er du viss på at du har den rette, den sanne freden?

Det kan hende du har fått det en kaller en god oppdragelse, og har levd et pent ytre liv. Du holder Guds ord for sant, du tror at du er en stor synder og at Jesus ene og alene er synderes Frelser, og du har ofte vært rørt av Guds ord og felt mange rørte tårer og så videre.

Eller du har før levd som folk flest, riktignok ikke i grove laster, men en eller annen alvorlig hendelse har gjort deg mer alvorlig. Du har mistet ektefellen din, foreldrene dine eller en kjær venn, eller du har mistet formuen eller helsen din. Dette har fått deg til å begynne å bruke Guds ord, ja, kanskje også til å be på et vis, og du har funnet lettelse og fred, som du kaller det.

Eller Guds ord har virket på deg, rystet deg og bøyd deg. Du har lagt av alle grove ytre synder, du bruker og hører Guds ord flittig, og du tar del i arbeidet for både indremisjonen og ytremisjonen etter evne og anledning. Du synes at du har fred, du har lett for å bli trøstet og er som oftest rolig. Men det er min plikt å si deg, kjære sjel, at med alt dette har du likevel ikke den sanne freden, den freden som Jesus gir.

Nei, min venn, den rette freden får du først når du har kjent riktig ufred over synden din – ikke bare over enkelte synder i det ytre, men særlig over den bunnløse fordervelsen i hjertet ditt, når du har lært å kjenne deg selv. Det er forskjell på å ha sorg og bedrøvelse fordi du har mistet ektefellen din, foreldrene dine, barnet ditt, helsen din eller noe annet, og å ha sorg fordi du har mistet Frelseren din. Det er forskjell på å holde Guds ord for sant med forstanden og å være inderlig bedrøvet i hjertet over syndene dine og ha vendt om til Gud i fullt alvor.

Evangeliet forteller at da Jesus åpenbarte seg for disiplene sine, ble de forferdet. Mange steder forteller Guds ord hvordan mennesker er blitt forferdet når Gud har åpenbart sin hellighet og herlighet, og hvordan de har trodd at de måtte dø.

Har også du, kjære sjel, fått øynene åpnet for Guds hellighet og din egen vanhellighet, da er den gamle, gode freden din knust. Da er det ingenting i hele den vide verden som kan skaffe deg fred, og du ser og føler deg som en dømt og dødsskyldig misdeder, enten du har vært en grov eller en finere synder. Da blir din sjels frelse og salighet en alvorssak for deg, det ene nødvendige, og da skynder du deg dit freden er å finne.

Jesus viste de forferdede disiplene de gjennomstungne hendene og føttene sine for å berolige dem, og det er dit du også må skynde deg for å finne fred. Da han fikk hendene og føttene gjennomboret, «gjorde han fred» (Kol 1,20).

Han opprettet det fredsforholdet mellom Gud og mennesket som synden hadde ødelagt. Derfor synger Brorson:

Fred i Jesu død vi skulle,
kunne, burde alle få,
hvert hans sår er her til fulle
pant, bevis og segl derpå.
Alle roper og forkynner:
Her er fred, beklemte synder.
Kom kun du som sukker under
lovens trussel matt og trett,
kan du ei av Jesu vunder
fatte enn hans mening rett!
Sannelig, han bar din smerte,
så er du jo fri, mitt hjerte.

Men med det å søke og finne fred går det som med så mye annet på dette området. Den sjelen som søker fred, frelse og salighet, begynner gjerne å lete etter noe hos seg selv for å finne fred. Som regel vil den først prøve å finne freden i sitt eget hjerte. Er det en slik sjel som kommer til å lese eller høre dette, vil jeg gjerne si noen ord til deg.

Tenk deg at du var en fattig mann som skyldte en stor sum penger, og ble hardt presset for å betale. Kunne du vente å bli rolig og få fred før pengene var betalt? Ville det ikke være tåpelig om du gikk og ventet på å bli rolig og glad så lenge pengene var ubetalt?

Men sett nå at noen betalte pengene for deg, og du fikk gjeldsbrevet kvittert. Da ble du rolig, da ble du glad, og da fikk du fred, for nå var denne saken helt avgjort. Hva var det så som skapte freden? Var det at du følte deg lykkelig og glad? Nei, det var at pengene ble betalt og at du fikk gjeldsbrevet kvittert.

På samme måte får du også fred med Gud. Da Kristus fikk hendene, føttene og siden gjennomboret, ble den uhyre syndeskylden din betalt. «Skyldbrevet … som gikk deg imot» ble naglet til korset med ham, så blodet hans rislet utover det, og det ble overstrøket, ja, riktig ordentlig kvittert. På denne måten er det blitt fred.

Men hvordan bærer du deg ofte at? Jo, du vil føle freden først og så tro. Du snur altså både frelsens vei og Guds ord på hodet, og du har en forferdelig tilbøyelighet til å holde fast på følelsene og meningene dine. Men har du gjort det til nå, min venn, så må du holde opp med det og ta imot freden som en gave og som en følge av at du tror nåden.

Men like visst som freden bare blir gitt ved å tro Guds ord om at synden er tilgitt og skyldbrevet betalt, like visst kan den bare bevares på denne måten. Det skal vi nå til slutt se på.

Erfaringen har vist, og viser fortsatt, at det er svært vanskelig å bevare freden med Gud. Samtidig kan ikke et sant Guds barn være lykkelig uten å eie denne freden. Det er nok som vil røve og forstyrre denne freden: synden i dens mange skikkelser og på de tusen måtene den angriper oss på. Når synden får komme inn i hjertet mitt og får rom der, vil den alltid forstyrre freden min. Derfor

betyr det uhyre mye hvordan jeg våker over synden og strider imot den. Her har egenviljen, stoltheten og æresyken vår og annet slikt gjort fryktelig mye skade, og det gjør de fortsatt.

Hvor kommer det av at du så lett blir fornærmet og går og ruger over den innbilte uretten du har lidd? Det kommer av stoltheten din, ikke av noe annet enn stoltheten din. Du holder deg for god til å lide, til å bli foraktet og satt til side og så videre. Du ydmyker deg ikke og tar ikke imot både det minste og det største fra din trofaste og kjære Frelser, han som har sagt at ikke et hår skal falle av hodet ditt uten hans vilje.

Du gjør ikke som David da Sjimi forbannet ham og folkene hans ville slå Sjimi i hjel. David sa: «La ham forbanne, for Herren har sagt: Bann David!»

Eller du har fått en tanke i hjertet om noe du vil ta deg til, noe du mener skal bli til gagn for deg og andre. Men enten blir du hindret på en eller annen måte og får ikke gjennomført den, og da blir du kanskje sint og misfornøyd. Eller du fikk gjennomført tanken, men det ble deg bare til smerte, prøvelse og fortred. I alt dette, og i mye annet av samme slag som du kan tenke over hos deg selv, mistet du freden.

Derfor ser og forstår du, min venn, hvor nødvendig det er å våke over deg selv om du vil beholde freden med Gud. Du må lære å ta imot fra Herrens hånd sorg og glede, lyst og nød, medgang og motgang, ære og vanære, ondt og godt rykte, og la alt bare føre deg til å klynge deg inderligere, tettere og nærmere til din Gud. Du må leve i Gud og la ham få være nok for deg, så du kan si:

I Jesus søker jeg min fred,
all verden har kun smerte.

Men å, hvor seint det går å lære dette, og hvor mang en bitter stund og salt tåre vi påfører oss selv fordi vi lever for oss selv, følger egenviljen vår og blir beseiret av hovmodet vårt! Husk på dette, min venn, så vil du i de aller fleste tilfeller finne at det er hovmodet ditt, egenviljen din, selvkjærligheten din og så videre som har jaget bort hjertefreden din og gjort deg mørk, tung og trist.

Men det første, siste og dypeste som skal bevare freden din med Gud, er likevel at du ser på Jesu gjennomstungne hender, føtter og side.

Når du har syndet på en av de måtene jeg nevnte ovenfor, eller har syndet mot din Gud på annen måte, så freden er jaget bort – hvor skal du da gå for å få den igjen, om ikke til Jesu blødende hjerte og fang? Derfor tok han sårene sine med seg til himmelen, så han alltid kan vise dem fram for sin himmelske Far som evige vitnesbyrd om at synden er betalt og at det er fred mellom Gud og deg, fordi synden er tatt bort.

Ser du inn i hjertet ditt, er det bare synd. Ser du på livet ditt, er du bare synd, og dessuten så mye kamp, nød, strid og trengsel, som alt sammen bare vil og kan forstyrre freden din. Derfor, kjære sjel: Så snart synden har såret deg og freden vil bli forstyrret, så fly til din Frelser og erkjenn og bekjenn alt for ham. La naglegapene i hendene og føttene, og særlig i siden hans, være deg et vitnesbyrd om at alt er tilgitt. Du må ikke la noen synd bli liggende på samvittigheten din.

Og når du blir trykket og trengt av mangfoldige prøvelser, snart i det indre og snart i det ytre, så freden vil bli forstyrret, så må du huske at det ikke er lovet deg

noen fred i verden, men bare strid og trengsel, ja, «mange trengsler». Din Frelser har sagt: «I verden har dere trengsel, men i meg skal dere ha fred.» Det vitner alle profetenes og apostlenes skrifter om, og alle kristne fra de første tidene og fram til i dag er eksempler på det.

Men som allerede nevnt: Det bitreste volder vi oss selv med egenviljen og hovmodet vårt, fordi vi ikke overgir oss til Guds vise og velbehagelige vilje og tar imot alt av hans hånd.

Derfor må du, for å bevare freden, prøve å tro Guds ord om at alt som møter deg, kommer fra din trofaste Far i himmelen, fra din brudgom og sjelevenn Jesus. Han har jo sagt: «Fra Den Høyestes munn utgår både de onde og de gode ting», og: «Det skjer ingen ulykke i en by uten at Herren har gjort det.»

Det kan hende at det er djevelen eller verden, falske brødre, sykdom, fattigdom eller noe annet slikt som er det ytre midlet prøvelsen kommer til deg og angriper deg gjennom. Men da må du prøve å huske at den er sendt deg fra den gjennomstungne hånden, fra det hjertet som ble gjennomboret av kjærlighet til deg, og alt bare for å dra deg inderligere til seg.

Det kan godt hende at det er noe som hjertet ditt har begynt å henge ved, og så må han bruke dette middelet eller disse midlene – denne prøvelsen som er så bitter for deg – for å rive deg løs igjen.

Men når du gjennom alt dette får nåde til å tro at alt dette kommer fra din beste venn, din sjels brudgom, og at selv de bitreste prøvelsene er hilsener fra ham om at «den han hudstryker, den har han kjær», så får du bevare freden din, om enn med blødende hjerte og tårefullt øye.

Men enda en gang: Er du blitt forsagt, utålmodig og bitter under prøvelsen? Knurrer og klager du, og er du rede til å ta opp igjen den gamle klagen fra Sion: «Herren har forlatt meg, Herren har glemt meg»? Har fienden altså vunnet, og du har mistet freden din?

Da vil fienden trolig angripe deg på nytt og anklage deg – først fordi du med din utroskap på en eller annen måte har tvunget Gud til å sende deg denne bitre prøvelsen, og så fordi du under prøvelsen igjen har syndet med utålmodighet, bitterhet og knurr. Slik vil han stenge veien til nådestolen for deg, og han sier at det er formastelig å tro nåden når en er slik.

Å, da må du skynde deg av sted og se på Jesu sår og naglegap, der synden er sonet og tilgitt, og tro at det likevel er fred å finne der. Og husk så at striden er kort, at nøden, lidelsen og kampen snart er forbi, og at du da er hjemme for alltid i fredens evige boliger.

Og nå, du som har lest eller hørt dette: Har du den sanne freden? Å, slå deg ikke til ro før du har full visshet om at du har den freden som holder i døden. Gud hjelpe deg til det! Amen.

Andre søndag etter påske

> Sannelig, sannelig sier jeg dere: Den som ikke går inn i fårekveen gjennom døren, men stiger over et annet sted, han er en tyv og en røver. Men den som går inn gjennom døren, han er fårenes hyrde. For ham lukker dørvokteren opp. Fårene hører hans røst, og han kaller sine får ved navn og fører dem ut. Når han har fått alle sine får ut, går han foran dem, og fårene følger ham, fordi de kjenner hans røst. Men en fremmed vil de ikke følge. De vil flykte fra ham, for de kjenner ikke de fremmedes røst. Denne lignelsen fortalte Jesus til dem, men de skjønte ikke hva det var han talte til dem. Jesus talte da igjen: Sannelig, sannelig sier jeg dere: Jeg er døren inn til fårene. Alle de som er kommet før meg, er tyver og røvere. Men fårene hørte ikke på dem. Jeg er døren. Om noen går inn gjennom meg, skal han bli frelst. Og han skal gå inn og gå ut og finne føde. Tyven kommer bare for å stjele og myrde og ødelegge. Jeg er kommet for at de skal ha liv og ha overflod. (Joh 10,1–10)

Når Herren Jesus Kristus noen ganger brukte de ordene som dagens evangelium begynner med: «Sannelig, sannelig sier jeg dere», var det for å vekke tilhørernes oppmerksomhet og i særlig grad få dem til å tenke over alvoret i det han ville si.

Med blødende hjerte måtte han daglig se på de mange, mange som i likegyldighet eller egenrettferdighet foraktet ham og det budskapet om fred og frelse som han var kommet for å bringe. Han måtte se at de fleste menneskene – hans herlige skapning, som han skulle utgyte sitt hjerteblod for til siste dråpe – gikk på veien til evig fortapelse. Derfor prøvde han å advare, vekke og formane hver og en.

Men slik det var den gang, slik er det ennå i dag. Noen fornekter ham, ikke så mye fordi de er sikre på at Guds ord bare er oppspinn, men mer fordi de av naturen elsker synden og gjerne vil leve fritt i den. Da er det bekvemt å prøve å berolige samvittigheten med at Bibelen er løgn og at alt er forbi med døden.

Likevel har de til denne dag hatt lite hell med det, og de fleste av dem bærer på en hemmelig angst for at det den gamle bibelboka sier, kan være sant. Det finnes for mange klare kjensgjerninger og for mange uomstøtelige beviser for Bibelens makt til at noen kan nekte den. Når noen likevel gjør det, er det derfor i grunnen bare av lettsindighet og tankeløshet.

Hva er det som har brakt fred og lys og liv og glede inn i så mange millioners blødende og sønderrevne hjerter, om ikke evangeliet om ham som døde på Golgata og betalte hele verdens synd med sitt blod?

Men langt flere sier at de tror Guds ord, men vandrer i en slik likegyldighet og verdslighet at de sjelden eller aldri tenker på sin udødelige sjel. Om de til enkelte tider leser eller hører Guds ord, faller det dem aldri inn å spørre seg selv hvordan det står til med dem. Kommer det en gang imellom en slik tanke, skynder de seg bort fra den og glemmer den. Og de har så mange unnskyldninger som Satan har lært dem.

Den ene har for mye å gjøre, så mange forretninger og så mange ting å tenke på. Den andre er så fattig og har nok med å slite og streve for seg og sine, så han har ikke tid. En tredje er for ung til å begynne med denne tunge, sure og mørke kristendommen. En fjerde ser så mange feil og så mange skrøpeligheter hos de kristne at han synes han selv er like god som dem.

Så er det igjen andre som i noen grad ser hvor alvorlig saken er. De gjør mye, forsaker mye og gjør mange gjerninger de mener er gode, men nettopp de havner blant de tyvene og røverne Jesus taler om her, de som stiger over muren.

Kjære sjel, har det aldri falt deg inn at du kanskje kan være en av dem som ikke er gått inn gjennom døren til fårekveen, men har steget over et annet sted? Har du aldri vært redd for at du kan bedra deg selv og til slutt komme inn under den dommen at tyver og røvere ikke skal arve Guds rike? Akk, min venn, denne roen din og denne tryggheten din er et dårlig tegn, et farlig tegn. Herren hjelpe deg, min venn, til å prøve deg selv når vi nå skal se litt nærmere på dette alvorsordet fra Frelseren.

Spørsmålet er altså om du er et av Jesu får, om du står i levende samfunn og forening med ham. Er du det, må du være klar over hvordan det har gått til; du må vite om du er kommet inn gjennom døren.

Det har vel gått deg som det har gått og fremdeles går de aller fleste: Du har vandret bort fra din Gud, din trofaste hyrde, han som har kjøpt deg med sitt blod for at du skulle være helt og alltid hans eiendom. Du har gått deg vill ut på de store viddene i syndens ørken og i kortere eller lengre tid løpt omkring på de ville, bratte fjellene, der det bare var fall på fall, og din sjel og ditt hjerte ble blødende og elendig.

Kanskje du er en av de mange som ennå er der, og som hyrden forgjeves har lett etter? Kanskje du ennå holdes fast av en eller annen av de lenkene som ulven har viklet om sjelen din, så hyrdens ømme kall til deg til denne dag har vært forgjeves. Kanskje Frelserens klage gjennom sangerens munn ennå gjelder deg på en fryktelig måte:

«Å jammer, jeg mitt barn der ser
til helvetes grunn å renne,
mitt hjerte bløder mer og mer,
men det vil meg ei kjenne.»

Å sjel, du som er forløst sammen med meg! Enten du er ung eller gammel, rik eller fattig – har du mot til å skynde deg enda lenger bort fra din hyrde?

Å, stans litt og se mot Golgata. Se på din hyrde, se hva han gjør for deg, se hvordan han har latt ulven behandle seg for å redde deg ut av gapet hans. Se hans hudflettede rygg, hans tornekronte hode, hans ansikt som er bespyttet og slått. Se hvordan den romerske soldaten fører lansen mot hjertet hans, dette

hjertet som slo så varmt for deg, og som nå frivillig lar seg gjennombore. Se hvordan blodet flyter, og husk at alt dette er for å redde deg ut.

Å, min venn, hvor forferdelig har du ikke handlet når du har gått bort fra ham og latt ulven føre deg så langt bort og sønderrive hjertet ditt! Og likevel er ikke det det verste. Det som er enda forferdeligere, er at du har sagt nei til hyrdens vennlige kall. I alle de årene han har prøvd å finne deg, har du bare løpt lenger og lenger bort og støtt bort hans gjennomstungne hånd, som har vært rakt ut etter deg. Ja, du gjør det fremdeles, enda i dag, når du leser eller hører dette.

Å, du arme, fredløse, elendige får, tenk på hvor det bærer hen! Tenk om Herren skulle si til deg som til den rike bonden: «I denne natt kreves din sjel av deg» (Luk 12,20). Tenk på hvor ulvene bærer deg hen.

Akk, la hyrdens stemme i dag få nå ditt fredløse hjerte, la ham få lov til å slå armene om deg og bære deg tilbake til fårekveen. La Den Hellige Ånd få lukke opp hjertet ditt, han uten hvem du «ikke kan tro på Kristus eller komme til Kristus», han uten hvem du ikke har en eneste god tanke. Du har selv verken evne eller vilje eller kraft til å lukke opp.

Og når Ånden nå banker og kaller på deg, så, kjære, lukk opp og si: Å, du min blødende hyrde, favn meg, ta meg som jeg er, og meg synder nådig vær.

Mange hører til denne flokken. Men som sagt er det også mange som tror at de er inne, men som på den dagen skal få se at de har bedratt seg selv. De blir stilt blant bukkene på venstre side og får høre dette ordet fra ham som sitter på den hvite tronen: «Gå bort fra meg» (Matt 25,41).

Du har kanskje hele livet levd et utvortes vakkert liv, ærbart for mennesker, og derfor trøster du deg med at du må være inne i fårekveen. Du hører og leser flittig Guds ord og er opptatt av det som hører Guds rike til, og det er ting som ikke er å laste.

Men hør nå, min venn! Når kom du inn gjennom døren? Det må du da omtrent vite. Har du vært ute og reist, vet du omtrent når du kom tilbake. Vet du ikke om noen tid da du som et arment, forvillet får kom tilbake og gikk inn i fårekveen gjennom døren, er jeg svært redd for at du ikke er kommet inn. Da har du gjort din ytre fromhet og ærbarhet til en trapp over muren, og da er du altså en tyv og en røver.

Hvis Guds Ånd hadde fått opplyse hjertet ditt så du hadde lært å kjenne deg selv, ville du i dine egne øyne ha stått like ugudelig og fortapt for Guds hellige dom som den som har gjort seg skyldig i grove synder. Og da ville du ha sett ditt fromme liv som én eneste sammenhengende synd.

Eller kanskje du er et menneske som har levd i åpenbare synder, men av en eller annen grunn er blitt brakt til alvorlige tanker. Eller Guds ord har virket på deg, du er blitt vakt, har begynt å gråte og be og legge av de ytre, grove syndene. Nå er du blitt trøstet og glad, det har gått godt for deg, så du er blitt sånn noenlunde tilfreds, og nå mener du at du er kommet inn gjennom døren.

Kjære sjel, begynnelsen kan være bra og velment, men du gjør din forandring til døren, mens Kristus sier: «Jeg er døren inn til fårene.» Hvis du ikke kommer til en annen erkjennelse, blir du helt sikkert en av dem som stiger over muren i stedet for å gå inn gjennom døren.

Med dem som går inn gjennom døren og blir Jesu sanne får, går det omtrent slik til: En slik sjel har kortere eller lengre tid vandret som et forvillet får i syndens og verdens grovere eller finere vesen.

Den trofaste hyrden har gått etter den og ropt på den. Det kan hende den i flere år har kjent at han banket, og hørt hans ømme hyrdestemme. Eller det kan hende den har sovet trygt og rolig i synden, men så med ett fikk høre Jesu kallende røst. Ja, enten det gikk på den ene eller den andre måten, fikk den øynene opp og kom til levende erkjennelse av at den hadde gått vill. Nå bestemte den seg for å vende om til Jesus, koste hva det ville.

Den fikk innse, føle og erkjenne at alt den hadde tenkt, talt og gjort, var synd og ingenting annet enn synd. Den ble forferdet over sin blindhet og forbauset over at den hadde lest og hørt Guds ord og levd med det kristne navnet midt i kristenheten, og likevel hadde bedratt seg selv så forferdelig og vandret borte fra sin Frelser. Etter kortere eller lengre tids kamp og nød fikk den kjenne at synden var tilgitt, og nå ble det glede og jubel, sang og liv og lyst. Da sang denne sjelen så frimodig:

«Aldri jeg mer på verden vil tenke,
himlen, kun himlen jeg lenges å se.»

Denne gleden og fryden varte litt kortere for den ene, litt lenger for den andre. Men etter en stund begynte disse deilige følelsene og denne svulmende gleden å avta, og en begynte å oppdage at en ennå hadde det gamle hjertet å bære på. Bønnen gikk ikke så lett, ordet smakte ikke så godt, og fristelser til synd, onde tanker og begjær begynte å gjøre seg gjeldende.

Hvordan ble en så til sinns? Jo, en begynte å bli litt forferdet over seg selv, og kanskje begynte en å tenke slik: «Nei, nå forstår jeg ikke hvordan det er. Det kan ikke være riktig med meg. Jeg er visst ikke rett omvendt, kanskje er jeg ikke engang vakt. Kanskje er det bare noe jeg har innbilt meg og tenkt meg, alt sammen. Det må visst bli et helt annet alvor med meg. Kunne jeg bare få angre min synd rett, ble jeg bare rett sønderknust, rett oppriktig!»

Så setter sjelen i gang med å få alt dette i stand, og mener at det vel snart må bli bedre. Men det var merkelig: En gråt, en leste, en ba, en kjempet – men jo lenger det gikk, desto verre ble det. Til slutt så en ofte ingen utvei; det var ingen dør å finne noe sted.

Men i denne nødens tid begynte en å legge litt merke til at «Kristus er kommet for å frelse og gjøre salig det som er fortapt», at han «rettferdiggjør den ugudelige» (Rom 4,5), og at den dagen en ugudelig vender om, skal han få leve, han skal leve og ikke dø, og ingen av syndene hans skal mer bli husket. Og nå tenker han: «Kanskje det er slik. Kanskje dette også gjelder meg.»

Så leser eller hører han: «Dere som tørster, kom til vannene! Og dere som ingen penger har» (verken rett anger, bønn eller noe), «kom og kjøp uten penger vin og melk» (Jes 55,1), og: «Den som kommer til meg, vil jeg slett ikke støte ut» (Joh 6,37).

Før gjorde han sin omvendelse, anger, alvor, bot og bønn til en dør, selv om han ikke mente det slik. Men nå begynner han å forstå hva Jesus mener når han sier: «Jeg er døren inn til fårene.» Nå ser han at han har et hjerte, en natur, som

er gjennomtrengt av synden i hver eneste fiber, og at det ikke finnes noe i verden som kalles synd, som han ikke har tilbøyelighet til i sitt hjerte.

Nå går han gjennom døren, Jesus, inn i nådesamfunnet med Gud – som en synder som i seg selv er helt ugudelig og fortapt. Og nå finner han føde, ikke så mye i det han føler, men i det som står skrevet i Guds ord, for eksempel i dette stedet: «Jesu Kristi, hans Sønns blod renser fra all synd» (1 Joh 1,7), eller i dette: «Dersom vi bekjenner våre synder, er han trofast og rettferdig, så han forlater oss syndene og renser oss fra all urettferdighet» (1 Joh 1,9).

Det var trangt å komme inn gjennom døren, ikke fordi den er liten og trang, men fordi synderen, som var så stor i seg selv, trodde at han skulle kunne være og gjøre noe som dugde.

Ja, nå forstår han litt av hva det er å bli frelst av nåde, frelst som en fortapt synder. Og av teksten ser vi at Jesus, den gode hyrden, kaller sine egne får ved navn og fører dem ut. Hva slags navn gir han dem? Jo, når han taler om hva de nå er i ham, kaller han dem rene, hellige, Guds utvalgte, brødre, søstre, sin venninne, sin due, sin fullkomne, sin brud og så videre, og slik blir de sett av hans Far og hans engler. Men når han taler om hva de er i seg selv, kaller han dem elendige, fattige, svarte og annet av samme slag.

Nå går han foran dem, og de følger ham. De kjenner ham på røsten og vil nå i alle fall ikke følge noen annen. Begge slags navn passer alltid på dem, selv om de ofte har vanskelig for å tro at de første gjør det.

Det blir gjerne det vanskeligste for dem å tro at de er Guds barn. All den synd og elendighet de finner hos seg selv, får dem til å tvile på det. Mange ganger er de redde for å bedra seg selv, og de blir anfektet og plaget av den tanken at de kanskje har steget over muren og til slutt skal havne blant tyvene og røverne. Men de har det sinnelaget at de bare vil høre hyrdens røst og bare vil følge etter ham.

Men å, hvilken trang vei det var å følge ham – bare ringhet, vanære, spott og trengsel! Satan, verden, kjøtt og blod angriper dem både innvortes og utvortes, og iblant er røsten deres så forførende lik hyrdens røst at de blir villedet. Men så snart de merker det, vender de gråtende tilbake til ham. De skal ikke bare følge ham, men også bli lik ham og «lære av ham, som var saktmodig og ydmyk av hjertet» (Matt 11,29). Han skjelte ikke igjen når han ble utskjelt, og truet ikke når han led, men var stille når han ble slått, spottet og hatet.

Men hvilken kamp det koster for hans får, som fremdeles har den onde naturen i seg å slite med! Stolthet, misunnelse, æresyke, egennytte, utålmodighet, hissighet og mer av samme sort er synder som de lider av nesten daglig og må dras med. For å døde dette og forme dem mer og mer etter sitt sinn må han stadig sende dem trengsler. Ofte må han også tillate Satan, verden og selve synden i oss, den onde naturen, å gå løs på oss. Det ser vi av eksemplene til Abraham, Job, Josef, David, Peter og mange hellige.

Kanskje du som leser eller hører dette, nettopp nå er i en særlig nød og trengsel og synes at villdyrene får fare ille med deg. Da må du huske at slik fór de også fram med din hyrde. Enda han var Sønn, måtte han lære lydighet av det

han led (Hebr 5,8). Men så må du også huske at han er din hyrde, og at han selv har sagt at ingen skal rive deg ut av hans hånd (Joh 10,28).

Er du i nød og roper etter ham, kan det nok hende at han oppfører seg som om han ikke hører deg eller bryr seg om deg. Men det er fordi uret hans går saktere enn ditt. Husk hva han svarte sin mor i Kana: «Min time er ennå ikke kommet» (Joh 2,4). Husk hvordan han gjorde med søstrene i Betania da broren deres var syk. Men se også at hjelpen kom i rette tid. Og han er den samme i går og i dag og blir det til evig tid. Han vil, kan og skal også føre deg vel gjennom alt.

Og når den ene nøden etter den andre møter deg, og den ene synes å bli tyngre enn den andre, så husk for all del at det bare blir sendt deg for at du skal krype inderligere inn i hans favn og tettere inntil hans hjerte. Kanskje holdt du på å bli søvnig, sløv og verdslig eller på en annen måte å bli dratt bort fra ham. Eller det var en særlig prøve som måtte møte deg, og derfor sendte han deg denne trengselen i forveien, for at du i nødens stund skulle være trygt gjemt i hans favn.

Husk da også at jo svakere, elendigere og mer hjelpeløs du er, desto mer tar han seg av deg. Han knuser ikke det knekkede rør og slokker ikke den rykende veke (Jes 42,3). Gjennom alt og i alle ting må du endelig huske at han er slik som han har sagt i sitt ord: «Om en kvinne glemmer sitt diende barn, så hun ikke forbarmer seg over sitt livs sønn, så vil jeg, jeg likevel ikke glemme deg» (Jes 49,15).

Og husk så til slutt at du snart får gå gjennom ham som er døren, inn i sabbatshvilen, der du sammen med alle de frelste og salige skal få synge Lammets lovsang.

Og nå spør jeg deg som har lest eller hørt dette: Er du kommet inn gjennom døren til fårekveen? Er du et gjenfødt Guds barn, et lam som ene og alene finner ro ved hyrdens hjerte, men som også følger ham, selv om fotsporene blir fuktet med tårer?

Husk Jesu ord i teksten, at den som stiger over et annet sted, er «en tyv og en røver», og tyver og røvere skal ikke arve Guds rike. Vet du med deg selv at du er utenfor, at du er et lam som har gått seg vill, borte fra hyrden og hjorden – så, kjære sjel, hør nå hyrdens ømme kall og kom tilbake til hans ømme favn. Du er syk og såret nok. Å, kom nå og la deg frelse!

Herren velsigne deg og hjelpe deg til det for sitt navns skyld. Amen.

Om Per Nordsletten

1837–1923

Per Nordsletten (1837–1923) ble født 16. februar 1837 på det lille bruket Nordsletten i Lesja i Gudbrandsdalen, og han overtok garden allerede som syttenåring. I ungdommen levde han et verdslig liv. En kveld i 1858 vant han penger i kortspill, og samvittigheten våknet. Han gikk ut i stallen og ba om nåde, og gjennom Rosenius' skrifter fant han fred i Kristus. Året etter giftet han seg med Anne Lyftingsmo fra Lesja, og de fikk seks barn.

Kort tid etter omvendelsen begynte han å reise som lekpredikant. Om vinteren var han ofte borte i flere uker, og om sommeren holdt han møter i Øvre Gudbrandsdal og Romsdal. Fra 1867 var han emissær for Det Norske Misjonsselskap i Trøndelag, og senere reiste han fritt, både for lokale foreninger, Indremisjonen og Misjonsselskapet. Han virket mest i Trøndelag og Møre og Romsdal og ledet flere store vekkelser. Mange søkte ham også for sjelesorg, og han skrev en mengde brev til dem. Han holdt fast ved Den norske kirke, men sørget over at den liberale teologien fikk innpass der. Forkynnelsen hans bar preg av haugianernes alvor, men var evangelisk og frigjørende. Han forkynte til han var nær sytti år, og døde på Nordsletten 22. november 1923.

Sangene skrev han for å synge dem selv på vandringene. De handler om hvordan jeg er, og hvordan Jesus er – og om himmelen. I 1899 samlet han dem i heftet «Nogle religiøse Sange», som kom i nye opplag i 1903 og 1907. Flere av dem har levd videre i bedehussangbøkene: «O min Frelser så kjær», «Jeg kjenner et navn med så deilig en klang», «Englene forkynner fred» og særlig «For Guds folk er hvilen tilbake».